

NOSC 2026 Rhif 80

ADDYSG

Cynllun Lwfans Cynhaliaeth Addysg (Cymru) 2026/2027

Mae'r Cynllun hwn yn gweithredu o dan adrannau 14, 15 ac 16 o Ddeddf Addysg 2002(1) ac yn gymwys mewn perthynas â blwyddyn academiaidd 2026/2027.

Dehongli

1. Yn y Cynllun hwn—

ystyr “blwyddyn academiaidd” (“*academic year*”) yw'r cyfnod o 1 Medi mewn un flwyddyn i 31 Awst yn y flwyddyn nesaf, ac eithrio pan fo tymor cyntaf sefydliad addysgol cydnabyddedig yn dechrau cyn 1 Medi, y flwyddyn academiaidd yw'r cyfnod sy'n dechrau ar ddechrau'r tymor hwnnw ac sy'n dod i ben yn union cyn dechrau'r tymor cyntaf o'r fath yn y flwyddyn ganlynol;

ystyr “blwyddyn dreth” (“*tax year*”) yw blwyddyn sy'n dechrau ar 6 Ebrill ac sy'n dod i ben ar 5 Ebrill y flwyddyn ganlynol;

ystyr “ceisydd” (“*applicant*”) yw'r person sy'n gwneud cais am lwfans cynhaliaeth addysg o dan y Cynllun hwn;

ystyr “corff dyfarnu cydnabyddedig” (“*recognised awarding body*”) yw Cymwysterau'r Alban(2), corff dyfarnu sydd wedi ei gymeradwyo ac sy'n cael ei reoleiddio gan Cymwysterau'r Alban yn unol â Deddf Addysg (Yr Alban) 2025(3), Cyngor Gogledd Iwerddon ar gyfer y Cwricwlwm, Arholiadau ac Asesiadau(4), cyrff a gydnabyddir o dan adran 132 o Ddeddf Prentisiaethau, Sgiliau, Plant a Dysgu 2009(5) a chyrff neu bersonau a gydnabyddir o dan adran 30(1)(e) o Ddeddf Addysg 1997(6) neu Ran 3 o Ddeddf Cymwysterau Cymru 2015(7);

mae “corff llywodraethu” (“*governing body*”) yn cynnwys corff a chanddo swyddogaethau corff

(1) 2002 p. 32.

(2) Sefydlwyd Cymwysterau'r Alban fel corff corfforedig gan adran 1 o Ddeddf Addysg (Yr Alban) 2025 (dsa 11).

(3) 2025 dsa 11.

(4) Sefydlwyd Cyngor Gogledd Iwerddon ar gyfer y Cwricwlwm, Arholiadau ac Asesiadau gan Erthygl 73 o O.S. 1998/1759 (G.I. 13).

(5) 2009 p. 22.

(6) 1997 p. 44. Wedi ei diddymu bellach, yn ddarostyngedig i ddarpariaethau arbed a darpariaethau trosiannol.

(7) 2015 decc 5.

llywodraethu ac yn cynnwys person sy'n gweithredu ag awdurdod y corff hwnnw;

ystyr "credyd cynhwysol" ("*universal credit*") yw credyd cynhwysol o dan Ran 1 o Ddeddf Diwygio Lles 2012(1);

ystyr "cwrs addysg cymwys" ("*eligible education course*") yw cwrs a ddisgrifir ym mharagraff 6;

ystyr "Cytundeb Dysgu" ("*Learning Agreement*") yw contract a lofnodir rhwng ceisydd a'i sefydliad addysgol cydnabyddedig sy'n nodi'r cyfrifoldebau priodol ynglŷn â phresenoldeb, nodau dysgu a thalu dyfarndaliadau wythnosol fel y'u disgrifir ym mharagraff 7(3);

ystyr "Deddfau Treth Incwm" ("*Income Tax Acts*") yw pob deddfiad sy'n ymwneud â threth incwm, gan gynnwys unrhyw ddarpariaethau mewn unrhyw ddeddfiadau sy'n ymwneud â threth incwm ac enillion trethadwy cwmnïau a dosbarthiadau gan gwmnïau sy'n ymwneud â threth incwm;

ystyr "dyfardal wythnosol" ("*weekly award*") yw'r swm a gyfrifir yn unol â pharagraff 7;

mae i "incwm yr aelwyd" ("*household income*") yr ystyr a roddir ym mharagraff 3;

mae "incwm gweddilliol" ("*residual income*") i'w gyfrifo yn unol â pharagraff 3(5);

mae i "lwfans cynhaliath addysg" ("*education maintenance allowance*") yr ystyr a roddir ym mharagraff 7(1) i (4);

ystyr "llofnod electronig" ("*electronic signature*") yw cymaint o unrhyw beth ar ffurf electronig ag sydd—

- (a) wedi ei ymgorffori mewn unrhyw gyfathrebiad electronig neu ddata electronig neu sydd fel arall wedi ei gysylltu yn rhesymegol â hwy, a
- (b) yn honni ei fod wedi ei ymgorffori neu wedi ei gysylltu felly at ddiben cael ei ddefnyddio i gadarnhau bod y cyfathrebiad neu'r data yn ddilys, bod y cyfathrebiad neu'r data yn gyflawn, neu'r ddau;

caiff "llofnodi" ("*signed*") gynnwys llofnodi drwy lofnod electronig ar unrhyw ffurf sy'n ofynnol gan Weinidogion Cymru;

ystyr "nodau dysgu" ("*learning goals*") yw amcanion y cytunir arnynt rhwng ceisydd a'i sefydliad addysgol cydnabyddedig sy'n ymwneud â chynnydd addysgol y ceisydd;

ystyr "partner" ("*partner*"), mewn perthynas â cheisydd, yw unrhyw un o'r canlynol—

- (a) priod y ceisydd,
- (b) partner sifil y ceisydd,
- (c) person sy'n byw fel arfer gyda'r ceisydd fel partner sifil y ceisydd, neu

- (d) person sy'n byw fel arfer gyda'r ceisydd fel priod y ceisydd;

ystyr "person annibynnol" ("*independent person*") yw person—

- (a) nad yw wedi cyfathrebu â naill ai ei rieni neu ei warcheidwaid am y cyfnod o un flwyddyn yn union cyn diwrnod cyntaf tymor cyntaf y flwyddyn academiaidd y gwneir cais am lwfans cynhaliath addysg mewn cysylltiad â hi, neu
- (b) sydd, ym marn Gweinidogion Cymru, yn gallu dangos ar seiliau eraill ei fod wedi ymddieithrio oddi wrth ei rieni neu ei warcheidwaid fel nad oes modd cymodi,

ac nad yw'n berson esempt;

mae i "person cymwys" ("*eligible person*") yr ystyr a roddir ym mharagraff 4;

ystyr "person cymwys sy'n dychwelyd" ("*eligible returning person*") yw person—

- (a) a oedd yn cael o leiaf un dyfarndal wythnosol o lwfans cynhaliath addysg mewn cysylltiad â'i bresenoldeb ar gwrs addysg cymwys ym mlwyddyn academiaidd 2025/2026 ond nad yw wedi bod yn cael lwfans cynhaliath addysg am fwy na thair blynedd academiaidd, a
- (b) sy'n berson cymwys;

ystyr "person dibynnol" ("*dependent person*") yw naill ai ceisydd nad yw'n berson annibynnol neu berson sydd—

- (a) yn preswyllo fel arfer gyda'r ceisydd,
- (b) yn rhoi hawlogaeth i riant, gwarcheidwad neu ofalwr y person, neu i bersonau eraill y mae'r person hwnnw'n ddibynnol arnynt yn ariannol, i gael budd-dal plant yn unol â Rhan 9 o Ddeddf Cyfraniadau a Budd-daliadau Nawdd Cymdeithasol 1992(1) neu unrhyw swm a gynhwysir wrth gyfrifo'r dyfarndal o dan reoliad 24 o Reoliadau Credyd Cynhwysol 2013(2) (elfen y plentyn), ac
- (c) yn dibynnu ar yr un incwm aelwyd â'r ceisydd, a gyfrifir yn unol â pharagraff 3;

ystyr "person esempt" ("*exempt person*") yw person sydd—

- (a) yng ngofal awdurdod lleol, gyda rhieni maeth neu'n berson sy'n ymadael â gofal,
- (b) yn gyfrifol am ei blentyn ei hunan,
- (c) yn cael Cymhorthdal Incwm neu Lwfans Cyflogaeth a Chymorth yn Seiliedig ar Incwm,
- (d) â hawlogaeth i gael dyfarndal o gredyd cynhwysol o dan Reoliadau Credyd Cynhwysol 2013, neu
- (e) yn y ddalfa neu'n cael ei gadw'n gaeth o fewn y system cyfiawnder ieuencid, gan gynnwys

(1) 1992 p. 4.

(2) O.S. 2013/376.

Sefydliad Troseddwy Ifanc, Canolfan Hyfforddi Ddiogel neu Gartref Diogel i Blant; ystyr “sefydliad addysgol cydnabyddedig” (“*recognised educational institution*”) yw—

- (a) ysgol yng Nghymru a gynhelir gan awdurdod lleol neu sefydliad cyfatebol yn Lloegr, yr Alban neu Ogledd Iwerddon,
- (b) ysgol annibynnol yng Nghymru a gofrestrwyd o dan Ran 10 o Ddeddf Addysg 2002(1) neu sefydliad cyfatebol yn Lloegr, yr Alban neu Ogledd Iwerddon,
- (c) sefydliad yng Nghymru yn y sector addysg bellach neu sefydliad cyfatebol yn Lloegr, yr Alban neu Ogledd Iwerddon, neu
- (d) unrhyw sefydliad addysgol arall y mae Gweinidogion Cymru yn ystyried ei fod yn briodol;

ystyr “sesiwn ddysgu” (“*learning session*”) yw dosbarth, neu sesiwn arall a addysgir neu o astudio o dan arweiniad, (gan gynnwys gwaith ymarferol neu brofiad gwaith di-dâl) y mae sefydliad addysgol cydnabyddedig yn monitro presenoldeb ac yn adrodd arno ar ei gyfer.

2. Yn y Cynllun hwn, person sy’n ymadael â gofal yw person—

- (a) sydd, neu sydd wedi bod, yn gategori o berson ifanc a ddiffinnir yn adran 104 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014(2) neu yn rhinwedd yr adran honno, a
- (b) bod y person, rhwng pen-blwydd y person yn bedair ar ddeg oed a diwrnod cyntaf blwyddyn academaidd gyntaf y cwrs—
 - (i) yn derbyn gofal, wedi ei faethu neu wedi ei letya (o fewn ystyr adrannau 74 a 104 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014) am gyfnod cyfanredol o 13 o wythnosau neu ragor, neu
 - (ii) yn berson yr oedd gorchymyn gwarcheidiaeth arbennig (o fewn yr ystyr a roddir i “special guardianship order” gan adran 14A o Ddeddf Plant 1989(3)) mewn grym mewn cysylltiad ag ef am gyfnod o 13 o wythnosau neu ragor.

Incwm yr aelwyd

3.—(1) Incwm yr aelwyd yw cyfanswm yr incwm gweddilliol, a gymhwysir yn unol ag is-baragraffau (2) i (4), ac a gyfrifir yn unol ag is-baragraffau (5) a (6).

(1) 2002 p. 32.

(2) 2014 dccc 4.

(3) 1989 p. 41; mewnosodwyd adran 14A gan Ddeddf Mabwysiadu a Phlant 2002 (p. 38) ac fe'i diwygiwyd gan Ddeddf Plant a Theuluoedd 2014 (p. 6) a Deddf Plant a Phobl Ifanc 2008 (p. 23).

(2) Os nad yw'r ceisydd yn berson annibynnol, incwm yr aelwyd yw cyfanswm incwm gweddilliol rhieni, gwarcheidwaid neu ofalwyr y ceisydd, neu gyfanswm incwm gweddilliol personau eraill y mae'r ceisydd yn ddibynnol arnynt yn ariannol.

(3) Os yw'r ceisydd yn berson annibynnol sydd â phartner, incwm yr aelwyd yw cyfanswm incwm gweddilliol y ceisydd a chyfanswm incwm gweddilliol partner y ceisydd.

(4) Os yw'r ceisydd yn berson annibynnol nad oes ganddo bartner, incwm yr aelwyd yw cyfanswm incwm gweddilliol y ceisydd.

(5) Yr incwm gweddilliol yw'r incwm hwnnw o'r flwyddyn dreth berthnasol y codir treth incwm ar berson amdano yn unol â Cham 1 o'r cyfrifiad yn adran 23 o Ddeddf Treth Incwm 2007(1), minws unrhyw symiau a ddidynnir yn unol ag is-baragraff (6) (oni bai eu bod eisoes wedi eu didynnu wrth gyfrifo'r incwm trethadwy).

(6) At ddiben penderfynu incwm gweddilliol, caniateir i'r symiau a ganlyn gael eu didynnu o'r incwm trethadwy (oni bai eu bod eisoes wedi eu didynnu wrth gyfrifo'r incwm trethadwy)—

- (a) swm gros y treuliau a ganiateir, yr hawliwyd rhyddhad treth ar ei gyfer yn ystod y flwyddyn dreth berthnasol,
- (b) swm gros y cyflogau a delir yn ystod y flwyddyn dreth berthnasol mewn cysylltiad â chymorth yn y cartref oherwydd analluedd—
 - (i) y myfyriwr cymwys,
 - (ii) partner person annibynnol, neu
 - (iii) rhiant, neu bartner rhiant, i fyfyrwr cymwys nad yw'n berson annibynnol,
- (c) unrhyw daliad dileu swydd a geir yn ystod y flwyddyn dreth berthnasol, hyd at uchafswm o £30,000, a
- (d) swm gros y canlynol—
 - (i) unrhyw daliad a wneir yn ystod y flwyddyn dreth berthnasol mewn perthynas â phensiwn (nad yw'n bremiwm sy'n daladwy o dan bolisi yswiriant bywyd) y rhoddir rhyddhad mewn cysylltiad ag ef o dan adran 188 o Ddeddf Cyllid 2004(2), neu
 - (ii) pan fo incwm yr unigolyn yn cael ei gyfrifiannu at ddibenion deddfwriaeth treth incwm Aelod-wladwriaeth, swm gros unrhyw bremiwm neu swm o'r fath y byddai rhyddhad yn cael ei roi mewn cysylltiad ag ef yn ystod y flwyddyn dreth

(1) 2007 p. 3; diwygiwyd adran 23 gan Ddeddf Cyllid 2009 (p. 10), Atodlen 1, paragraff 6(o)(i), gan Ddeddf Cyllid 2013 (p. 29), Atodlen 3, paragraff 2(2), gan Ddeddf Cyllid 2014 (p. 26), Atodlen 17(3), paragraff 19, a chan Ddeddf Cyllid (Rhif 2) 2023 (p. 30), Atodlen 2, paragraffau 10(2) a 13(3)(f).

(2) 2004 p. 12.

berthnasol pe bai'r ddeddfwriaeth honno yn gwneud darpariaeth sy'n cyfateb i'r Deddfau Treth Incwm.

(7) Yn y paragraff hwn, ystyr "blwyddyn dreth berthnasol" yw'r flwyddyn dreth a ddaeth i ben ym mis Ebrill 2025.

Personau cymwys

4.—(1) Mae ceisydd sy'n berson cymwys yn cymhwyso i gael lwfans cynhaliaeth addysg mewn cysylltiad â chwrs addysg cymwys, yn ddarostyngedig i'r Cynllun hwn ac yn unol ag ef.

(2) Mae ceisydd yn berson cymwys sy'n cymhwyso i gael lwfans cynhaliaeth addysg o dan y Cynllun hwn—

- (a) os yw Gweinidogion Cymru yn penderfynu wrth asesu'r cais fod y ceisydd yn dod o fewn un o'r categorïau a nodir—
 - (i) ym mharagraff 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 13, 14, 16, 18, 20, 21 neu 22 o'r Atodlen, neu
 - (ii) ym mharagraff 8, 10, 12, 15, 17 neu 19 o'r Atodlen pan fo is-baragraff (3) yn gymwys,
- (b) os yw'r ceisydd yn ymgymryd â chwrs addysg cymwys,
- (c) os yw'r ceisydd yn berson esempt, neu os oedd incwm yr aelwyd yn llai na'r symiau a nodir yn y tabl ym mharagraff 7(3) o'r Cynllun hwn neu'n hafal i'r symiau hynny yn y flwyddyn dreth a ddaeth i ben ym mis Ebrill 2025,
- (d) os yw'r ceisydd, ym mlwyddyn academaidd 2026/2027, yn cael ei ben-blwydd yn ddwy ar bymtheg, deunaw, pedair ar bymtheg neu, yn ddarostyngedig i is-baragraff (6), yn ugain oed, ac
- (e) os gwneir cais yn unol â pharagraff 10 o'r Cynllun hwn.

(3) Mae'r is-baragraff hwn yn gymwys—

- (a) mewn cysylltiad â chwrs addysg cymwys—
 - (i) pan benderfynodd Gweinidogion Cymru, wrth asesu cais am lwfans cynhaliaeth addysg gan berson ("A"), fod A yn dod o fewn un o'r categorïau a nodir ym mharagraff 8, 10, 12, 15, 17 neu 19 o'r Atodlen mewn perthynas â blwyddyn academaidd o'r cwrs sy'n dechrau cyn 1 Medi 2021, neu
 - (ii) pan fyddai Gweinidogion Cymru wedi penderfynu felly pe bai A wedi gwneud cais am lwfans cynhaliaeth addysg yn unol â'r Cynllun hwn mewn perthynas â blwyddyn academaidd o'r cwrs sy'n dechrau cyn y dyddiad hwnnw, a
- (b) pan fo A yn gwneud cais am lwfans cynhaliaeth addysg mewn cysylltiad â'r cwrs hwnnw neu gwrs addysg cymwys y mae A yn

trosglwyddo iddo yn unol â pharagraff 13 o'r Cynllun hwn.

(4) Nid yw ceisydd yn berson cymwys os yw'r cwrs addysg cymwys yn dechrau ar neu ar ôl 1 Ionawr 2028 a'r unig baragraff neu baragraffau yn yr Atodlen y mae'r ceisydd yn dod o'i fewn neu o'u mewn yw un neu ragor o baragraffau 13 neu 14.

(5) Ni wneir taliad o lwfans cynhaliaeth addysg oni fydd person cymwys yn bodloni'r amodau ym mharagraff 9 o'r Cynllun hwn.

(6) Caniateir i berson cymwys gael taliad yn y flwyddyn academaidd pan fo'r person cymwys hwnnw yn cael ei ben-blwydd yn ugain oed os yw'r person cymwys hwnnw wedi cael lwfans cynhaliaeth addysg mewn un neu ddwy o'r tair blynedd academaidd flaenorol, a bod y sefydliad addysgol cydnabyddedig, ar ôl ymgynghori ag unrhyw gorff addysgol neu sefydliad arall y mae'n credu ei fod yn addas, yn cynghori Gweinidogion Cymru y dylai'r person cymwys gael lwfans cynhaliaeth addysg ar gyfer blwyddyn academaidd 2026/2027.

Cymhwyso i gael lwfans cynhaliaeth addysg yn ystod y flwyddyn academaidd

5.—(1) Pan fo un o'r digwyddiadau yn is-baragraff (3) yn digwydd yn ystod y flwyddyn academaidd, caiff y ceisydd gymhwyso i gael lwfans cynhaliaeth addysg.

(2) Penderfynir swm y lwfans cynhaliaeth addysg sy'n daladwy i'r person cymwys yn unol â pharagraff 10(6) a bydd yn ddarostyngedig i'r rheolau ynghylch dyfardaliadau wythnosol o lwfans cynhaliaeth addysg ym mharagraff 9.

(3) Y digwyddiadau yw—

- (a) bod cwrs y myfyriwr yn dod yn gwrs addysg cymwys;
- (b) bod y myfyriwr yn dod yn berson cymwys ar y sail—
 - (i) bod y myfyriwr neu briod, partner sifil neu riant y myfyriwr yn cael ei gydnabod yn ffoadur, yn dod yn berson y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel person diwladwriaeth, yn dod yn berson sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros neu'n dod yn berson y rhoddwyd diogelwch dyngarol iddo o dan baragraff 339C o'r rheolau mewnfudo;
 - (ii) bod y myfyriwr neu riant y myfyriwr yn dod yn berson sydd â chaniatâd i aros o dan adran 67 neu'n berson y rhoddwyd caniatâd iddo ddod i mewn neu aros fel partner a ddiogelir;
 - (iii) bod y myfyriwr yn dod yn berson sydd â chaniatâd Calais;
 - (iv) bod y myfyriwr yn dod yn aelod o deulu person a ddisgrifir ym mharagraff 14(1)(a)(i) o'r Atodlen;

- (v) bod y myfyriwr yn dod yn berson sydd â hawl i breswyllo'n barhaol neu ganiatâd i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi a roddwyd yn rhinwedd rheolau mewnfudo'r cynllun preswyllo;
- (vi) bod y myfyriwr yn dod yn berson a ddisgrifir ym mharagraff 18 o'r Atodlen;
- (vii) bod y myfyriwr yn dod yn berson sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros fel dinesydd perthnasol o Affganistan, neu'n briod, yn bartner sifil, yn blentyn neu'n llysblentyn i berson o'r fath;
- (viii) bod y myfyriwr yn dod yn wladolyn Wcreinaidd a ddiogelir, neu'n briod, yn bartner sifil, yn blentyn neu'n llysblentyn i berson o'r fath;
- (ix) bod y myfyriwr yn dod yn berson a ddisgrifir ym mharagraffau 2(1)(a) neu 3(1)(a) o'r Atodlen;
- (x) bod y myfyriwr yn dod yn berson a ddisgrifir ym mharagraff 9(1)(a) o'r Atodlen.

(4) Yn y paragraff hwn, mae i'r termau a ganlyn yr un ystyr ag yn yr Atodlen—

- “aelod o deulu” (“*family member*”);
- “ffoadur” (“*refugee*”);
- “gwladolyn Wcreinaidd a ddiogelir” (“*protected Ukrainian national*”);
- “person sydd â chaniatâd Calais” (“*person with Calais leave*”);
- “person sydd â chaniatâd i aros o dan adran 67” (“*person with section 67 leave to remain*”);
- “person sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros” (“*person with leave to enter or remain*”);
- “person sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros fel dinesydd perthnasol o Affganistan” (“*person with leave to enter or remain as a relevant Afghan citizen*”);
- “person y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel person diwladwriaeth” (“*person granted stateless leave*”);
- “person y rhoddwyd caniatâd iddo ddod i mewn neu aros fel partner a ddiogelir” (“*person granted leave to enter or remain as a protected partner*”);
- “rheolau mewnfudo'r cynllun preswyllo” (“*residence scheme immigration rules*”).

Cwrs addysg cymwys

6. Mae cwrs yn gwrs addysg cymwys at ddibenion y Cynllun hwn—

- (a) os yw'n rhaglen o addysg academiaidd neu alwedigaethol lawnamser neu'n rhaglen lawnamser sy'n paratoi ar gyfer bywyd a gwaith,

- (b) os yw'r rhaglen o addysg academaidd neu alwedigaethol lawnamser yn para am o leiaf ddeng wythnos,
- (c) os y'i darperir gan, neu mewn, sefydliad addysgol cydnabyddedig,
- (d) pe byddai amserlen y person cymwys, mewn perthynas â'r cwrs hwnnw, yn ei gwneud yn ofynnol i'r person cymwys fod yn bresennol mewn sesiwn ddysgu am ddim llai na deuddeng awr yr wythnos, ac
- (e) os yw'n arwain naill ai at gymwysterau hyd at a chan gynnwys Cymwysterau Cenedlaethol Lefel 3 a ddyroddir gan gorff dyfarnu cydnabyddedig, neu at gyflawni rhaglen ddysgu bersonol a gyllidir gan Lywodraeth Cymru o dan y maes rhaglen Paratoi ar gyfer Bywyd a Gwaith.

Strwythur, lefel y taliadau ac asesu

7.—(1) Mae lwfans cynhaliaeth addysg yn daladwy mewn perthynas â'r cyfnod o dair blynedd academaidd, gan gynnwys blwyddyn academaidd pan fo person cymwys eisoes wedi cael taliad, sy'n dechrau yn y flwyddyn academaidd pan fo'r person cymwys yn peidio â bod o oedran ysgol gorfodol neu, yn ddarostyngedig i baragraff 4(6), y cyfnod o bedair blynedd academaidd sy'n dechrau yn y flwyddyn academaidd pan fo'r person cymwys yn peidio â bod o oedran ysgol gorfodol.

(2) Yr hyn a gynhwysir mewn lwfans cynhaliaeth addysg yw dyfarnal wythnosol, fel y'i disgrifir yn is-baragraff (3) a pharagraff 9, a delir bob pythefnos i'r person cymwys.

(3) Mae'r dyfarnal wythnosol ar gyfer blwyddyn academaidd 2026/2027—

- (a) mewn cysylltiad â pherson cymwys sy'n berson esempt, yn £40;
- (b) mewn cysylltiad â pherson cymwys nad yw'n berson esempt, i'w benderfynu yn unol â'r tabl a ganlyn—

<i>Incwm yr Aelwyd</i>	<i>Dyfarnal wythnosol</i>
Hyd at £24,570 ac yn hafal iddo gydag un person dibynnol yn byw ar yr aelwyd	£40
Yn hafal i £24,571 neu'n fwy na hynny gydag un person dibynnol yn byw ar yr aelwyd	£0
Hyd at £27,273 ac yn hafal iddo gyda dau neu ragor o bersonau dibynnol yn byw ar yr aelwyd	£40
Yn hafal i £27,274 neu'n fwy na hynny gyda dau neu ragor o bersonau dibynnol yn byw ar yr aelwyd	£0

(4) Yn ddarostyngedig i is-baragraffau (5) i (7), bydd yr asesiad o gymhwysra ariannol person cymwys i gael lwfans cynhaliaeth addysg a wneir o dan y paragraff hwn yn ddilys am y cyfan o flwyddyn academaidd 2026/2027.

(5) Mewn achosion pan fo incwm yr aelwyd wedi ei asesu o dan baragraff 3, a chanlyniad yr asesiad hwnnw yw nad oes gan geisydd hawlogaeth i gael taliad o lwfans cynhaliaeth addysg, caiff ceisydd wneud cais i gael ei ailasesu os bodlonir un neu ragor o'r amodau a ganlyn—

- (a) bod person yr ystyriwyd ei incwm wrth asesu incwm yr aelwyd wedi marw,
- (b) er pan wnaed yr asesiad o incwm yr aelwyd, nad yw'r person cymwys yn byw mwyach gyda naill ai ei rieni, ei warcheidwaid neu bersonau eraill yr ystyriwyd eu hincwm wrth asesu incwm yr aelwyd, a'i fod yn gyfrifol yn ariannol amdano'i hunan,
- (c) er pan wnaed yr asesiad o incwm yr aelwyd, bod y person cymwys wedi dod yn berson esempt,
- (d) er pan wnaed yr asesiad o incwm yr aelwyd, bod lleihad wedi digwydd yn incwm yr aelwyd, ac nad yw'r lleihad yn un dros dro, neu
- (e) er pan wnaed yr asesiad o incwm yr aelwyd, bod un neu ragor o bersonau dibynnol wedi dechrau dibynnu ar incwm yr aelwyd.

(6) Yn dilyn cais a wneir o dan is-baragraff (5), caiff Gweinidogion Cymru benderfynu bod gan berson cymwys hawlogaeth i gael dyfarndal wythnosol yn unol ag is-baragraff (3).

(7) Os yw Gweinidogion Cymru yn gwneud penderfyniad o dan is-baragraff (6) rhaid iddynt hysbysu'r person cymwys am y penderfyniad.

(8) Caiff Gweinidogion Cymru wrth benderfynu o dan is-baragraff (6)—

- (a) ôl-ddyddio'r taliad i'r dyddiad y mae amod a bennir yn is-baragraff (5) wedi ei fodloni, a
- (b) gwneud taliadau o lwfans cynhaliaeth addysg o dan baragraff 9 i berson cymwys sy'n cymhwyso i gael cymorth o dan y Cynllun hwn.

Ymholiadau asesu

8. Wrth asesu cymhwysra i gael lwfans cynhaliaeth addysg, gan gynnwys ailasesu o dan baragraff 7(5), caiff Gweinidogion Cymru, ar unrhyw adeg, gymryd unrhyw gamau a gwneud unrhyw ymholiadau y maent yn ystyried eu bod yn angenrheidiol er mwyn penderfynu a yw'r ceisydd yn cymhwyso i gael cymorth, a swm y cymorth sy'n daladwy.

Dyfarndal wythnosol

9.—(1) Dim ond mewn cysylltiad ag wythnos o'r cwrs addysg cymwys pan fo amserlen y person cymwys yn gwneud ei bresenoldeb mewn sesiynau dysgu yn ofynnol y mae dyfarndal wythnosol yn daladwy.

(2) Mae person cymwys yn cymhwyso i gael dyfarndal wythnosol a asesir yn unol â pharagraff 7(2) a (3) os yw wedi llofnodi Cytundeb Dysgu ac—

- (a) mewn cysylltiad ag wythnos y mae'r dyfarndal wythnosol yn ymwneud â hi, ei fod wedi bod yn bresennol ym mhob sesiwn ddysgu mewn cysylltiad â chwrs addysg cymwys, neu
- (b) os na fu'n bresennol ym mhob sesiwn ddysgu o'r fath mewn cysylltiad ag wythnos y mae'r dyfarndal wythnosol yn ymwneud â hi, bod y sefydliad addysgol cydnabyddedig wedi awdurdodi pob absenoldeb,

a bod y sefydliad addysgol cydnabyddedig yn penderfynu ei fod yn gwneud cynnydd boddhaol tuag at gyrraedd ei nodau dysgu fel y'u nodir yn y Cytundeb Dysgu.

Ceisiadau ac ôl-dalu

10.—(1) Er mwyn cael lwfans cynhaliaeth addysg, rhaid i berson cymwys, ym mhob blwyddyn academaidd o gwrs addysg cymwys, gyflwyno cais yn unol ag is-baragraffau (2) i (4).

(2) Rhaid cyflwyno cais am lwfans cynhaliaeth addysg i Weinidogion Cymru erbyn 31 Awst 2026 fan bellaf, yn ddarostyngedig i is-baragraffau (5) i (8).

(3) Ffurflen gais wedi ei llofnodi fel sy'n ofynnol ac a gyhoeddir gan Weinidogion Cymru o bryd i'w gilydd yw cais gan berson cymwys (ond nid person cymwys sy'n dychwelyd).

(4) Copi o'r Cytundeb Dysgu wedi ei lofnodi yw cais gan berson cymwys sy'n dychwelyd.

(5) Pan fo cais gan berson cymwys (ond nid person sy'n gwneud cais yn dilyn digwyddiad a restrir ym mharagraff 5(3) neu berson cymwys sy'n dychwelyd) yn cael ei wneud ar ôl diwrnod cyntaf y cwrs, caniateir ôl-ddyddio taliad o lwfans cynhaliaeth addysg—

- (a) os daw i law Gweinidogion Cymru heb fod yn hwyrach na thair wythnos ar ddeg ar ôl i'r person cymwys ddechrau ar ei gwrs, i'r dyddiad y dechreuodd y person cymwys ar ei gwrs, neu
- (b) os daw i law Gweinidogion Cymru ar ôl diwedd y tair wythnos gyntaf ar ddeg ar ôl i'r person cymwys ddechrau ar ei gwrs, i'r dyddiad y daeth y cais i law Gweinidogion Cymru.

(6) Pan fo cais yn cael ei wneud gan berson cymwys (ond nid person cymwys sy'n dychwelyd) yn dilyn digwyddiad a restrir ym mharagraff 5(3), caniateir ôl-ddyddio taliad o lwfans cynhaliaeth addysg—

- (a) os yw un o'r digwyddiadau a restrir ym mharagraff 5(3) yn digwydd heb fod yn hwyrach na thair wythnos ar ddeg ar ôl diwrnod cyntaf y cwrs ym mlwyddyn academaidd 2026/2027 a bod y cais yn dod i law Gweinidogion Cymru heb fod yn hwyrach na thair wythnos ar ddeg ar ôl i'r ceisydd ddechrau ar ei gwrs, i ddyddiad y digwyddiad,
- (b) os yw un o'r digwyddiadau a restrir ym mharagraff 5(3) yn digwydd heb fod yn hwyrach na thair wythnos ar ddeg ar ôl diwrnod cyntaf y cwrs ym mlwyddyn academaidd 2026/2027 a bod y cais yn dod i law Gweinidogion Cymru ar ôl diwedd y tair wythnos gyntaf ar ddeg ar ôl diwrnod cyntaf y cwrs ym mlwyddyn academaidd 2026/2027, i'r dyddiad y daeth y cais i law Gweinidogion Cymru, neu
- (c) os yw un o'r digwyddiadau a restrir ym mharagraff 5(3) yn digwydd ar ôl diwedd y tair wythnos gyntaf ar ddeg ar ôl diwrnod cyntaf y cwrs ym mlwyddyn academaidd 2026/2027, i'r dyddiad y daeth y cais i law Gweinidogion Cymru.

(7) Pan fo cais gan berson cymwys sy'n dychwelyd yn cael ei wneud ar ôl diwrnod cyntaf y cwrs yn y flwyddyn academaidd y mae'r cais yn ymwneud â hi, caniateir ôl-ddyddio taliad o lwfans cynhaliaeth addysg—

- (a) os daw i law Gweinidogion Cymru heb fod yn hwyrach na thair wythnos ar ddeg ar ôl diwrnod cyntaf y cwrs ym mlwyddyn academaidd 2026/2027, i ddiwrnod cyntaf y cwrs yn y flwyddyn academaidd honno, neu
- (b) os daw i law Gweinidogion Cymru ar ôl diwedd y tair wythnos gyntaf ar ddeg ar ôl diwrnod cyntaf y cwrs ym mlwyddyn academaidd 2026/2027, i'r dyddiad y daeth y cais i law Gweinidogion Cymru.

(8) Mae unrhyw ôl-daliad a wneir o dan y paragraff hwn yn ddarostyngedig i'r rheolau ynghylch dyfardaliadau wythnosol o lwfans cynhaliaeth addysg ym mharagraff 9.

Rhwymedigaethau sefydliad addysgol cydnabyddedig

11. Rhaid i gorff llywodraethu sefydliad addysgol cydnabyddedig sy'n darparu cyrsiau addysg cymwys i geiswyr o dan y Cynllun hwn—

- (a) cymryd camau i hybu ymwybyddiaeth bod lwfans cynhaliaeth addysg ar gael i'w ddisgyblion neu ei fyfyrwyr a'i ddarpar ddisgyblion neu fyfyrwyr,
- (b) sicrhau bod y staff yn cael eu hyfforddi'n briodol ar gyfer gweinyddu lwfans cynhaliaeth addysg,

- (c) hysbysu Gweinidogion Cymru am bob person cymwys sydd wedi ei gofrestru â'r sefydliad addysgol cydnabyddedig, a chadarnhau ei fod ef a'r person cymwys wedi llofnodi'r Cytundeb Dysgu,
- (d) sicrhau bod personau cymwys yn ymwybodol o'r modd y gweinyddir lwfans cynhaliaeth addysg yn y sefydliad addysgol cydnabyddedig,
- (e) sicrhau y cynhelir cofnodion presenoldeb mewn cysylltiad â'r holl geiswyr sydd â hawlogaeth i gael lwfans cynhaliaeth addysg o dan y Cynllun hwn ac sydd wedi ymrestru yn y sefydliad addysgol cydnabyddedig,
- (f) sicrhau bod copïau gwreiddiol wedi eu llofnodi o Gytundebau Dysgu yn cael eu cadw mewn cysylltiad â'r holl geiswyr sydd â hawlogaeth i gael lwfans cynhaliaeth addysg o dan y Cynllun hwn ac sydd wedi ymrestru yn y sefydliad addysgol cydnabyddedig,
- (g) cyflwyno adroddiadau wythnosol i Weinidogion Cymru sy'n rhoi manylion am y personau cymwys a ddylai neu na ddylent gael lwfans cynhaliaeth addysg mewn cysylltiad â'r wythnos flaenorol, yn unol â pharagraff 9(2), ac
- (h) sefydlu a chyhoeddi proses apelio mewn perthynas â chwynion a wneir gan geiswyr sy'n deillio o'r rhwymedigaethau a osodir ar sefydliad addysgol cydnabyddedig o dan is-baragraffau (c), (e) ac (f).

Gwahardd cyllido deuil

12. Nid yw person cymwys i gael lwfans cynhaliaeth addysg mewn perthynas â chwrs neu leoliad gwaith y mae'r person cymwys hwnnw'n cael tâl neu lwfans hyfforddi ar ei gyfer, neu'n cael unrhyw gymorth ariannol arall o gronfeydd cyhoeddus a bennir gan Weinidogion Cymru.

Trosglwyddiadau

13. Pan fo person cymwys sydd â hawlogaeth i gael lwfans cynhaliaeth addysg mewn cysylltiad â chwrs addysg cymwys yn trosglwyddo i gwrs addysg cymwys arall yn ystod blwyddyn academaidd 2026/2027, caiff Gweinidogion Cymru dalu lwfans cynhaliaeth addysg i'r person cymwys hwnnw am weddill blwyddyn academaidd 2026/2027.

Gordalu

14. Rhaid i berson cymwys, os yw Gweinidogion Cymru yn ei gwneud yn ofynnol iddo wneud hynny, ad-dalu unrhyw swm a delir iddo o dan y Cynllun hwn—

- (a) sydd, am ba reswm bynnag, yn fwy na swm y lwfans cynhaliaeth addysg y mae gan y person

cymwys hawlogaeth i'w gael o dan y Cynllun hwn, neu

- (b) nad oedd gan y person cymwys hawlogaeth i'w gael o dan y Cynllun hwn am ba reswm bynnag.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'V. Howell', with a long, sweeping underline stroke.

Y Gweinidog Addysg Bellach ac Uwch, o dan awdurdod Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg, un o Weinidogion Cymru
Dyddiad 16/04/2026

Personau Cymwys

RHAN 1

Dehongli

1.—(1) At ddibenion yr Atodlen hon—

ystyr “AEE” (“*EEA*”) yw’r Ardal Economaidd Ewropeaidd, sef y diriogaeth a ffurfir gan y Gwladwriaethau AEE;

ystyr “aelod o deulu” (“*family member*”) oni nodir fel arall yw—

- (a) mewn perthynas â gweithiwr trawsffiniol AEE, gweithiwr mudol AEE, person hunangyflogedig trawsffiniol AEE, person hunangyflogedig AEE neu berson perthnasol o Ogledd Iwerddon sy’n cael ei drin fel pe bai’n weithiwr mudol AEE neu’n berson hunangyflogedig AEE yn rhinwedd paragraff 9(3)—
 - (i) priod y person hwnnw neu ei bartner sifil,
 - (ii) disgynyddion uniongyrchol y person hwnnw neu ddisgynyddion uniongyrchol priod neu bartner sifil y person hwnnw sydd—
 - (aa) o dan 21 oed, neu
 - (bb) yn ddibynyddion y person hwnnw neu’n ddibynyddion priod neu bartner sifil y person hwnnw, neu
 - (iii) perthnasau uniongyrchol dibynnol yn llinach esgynnol y person hwnnw neu yn llinach esgynnol priod neu bartner sifil y person hwnnw;
- (b) mewn perthynas â pherson cyflogedig Swisaidd, person cyflogedig trawsffiniol Swisaidd, person hunangyflogedig trawsffiniol Swisaidd neu berson hunangyflogedig Swisaidd—
 - (i) priod y person hwnnw neu ei bartner sifil, neu
 - (ii) plentyn y person hwnnw, neu blentyn priod neu bartner sifil y person hwnnw, sydd o dan 21 oed;
- (c) mewn perthynas â gwladolyn UE sy’n dod o fewn Erthygl 7(1)(c) o Gyfarwyddeb 2004/38—
 - (i) priod y person hwnnw neu ei bartner sifil, neu
 - (ii) disgynyddion uniongyrchol y person hwnnw neu ddisgynyddion uniongyrchol

priod neu bartner sifil y person hwnnw sydd—

(aa) o dan 21 oed, neu

(bb) yn ddibynyddion y person hwnnw neu'n ddibynyddion priod neu bartner sifil y person hwnnw;

(d) mewn perthynas â gwladolyn UE sy'n dod o fewn Erthygl 7(1)(b) o Gyfarwyddeb 2004/38—

(i) priod y person hwnnw neu ei bartner sifil;

(ii) disgynyddion uniongyrchol y person hwnnw neu ddisgynyddion uniongyrchol priod neu bartner sifil y person hwnnw sydd—

(aa) o dan 21 oed, neu

(bb) yn ddibynyddion y person hwnnw neu'n ddibynyddion priod neu bartner sifil y person hwnnw, neu

(iii) perthnasau uniongyrchol dibynnol yn llinach esgynnol y person hwnnw neu yn llinach esgynnol priod neu bartner sifil y person hwnnw;

(e) mewn perthynas â gwladolyn o'r Deyrnas Unedig, at ddibenion paragraff 14—

(i) priod y person hwnnw neu ei bartner sifil, neu

(ii) disgynyddion uniongyrchol y person hwnnw neu ddisgynyddion uniongyrchol priod neu bartner sifil y person hwnnw sydd—

(aa) o dan 21 oed, neu

(bb) yn ddibynyddion y person hwnnw neu'n ddibynyddion priod neu bartner sifil y person hwnnw;

ystyr “Cyfarwyddeb 2004/38” (“*Directive 2004/38*”) yw Cyfarwyddeb 2004/38/EC Senedd Ewrop a'r Cyngor dyddiedig 29 Ebrill 2004(1) ar hawliau dinasyddion yr Undeb ac aelodau o'u teuluoedd i symud a phreswyllo'n rhydd yn nhiriogaeth yr Aelod-wladwriaethau;

mae i “cyfnod perthnasol” yr ystyr a roddir i “relevant period” gan reoliad 4 o Reoliadau Hawliau Dinasyddion 2020;

mae i “cytundeb ar hawliau dinasyddion Swisaidd” yr ystyr a roddir i “Swiss citizens' rights agreement” gan adran 39(1) o Ddeddf yr Undeb Ewropeaidd (Y Cytundeb Ymadael) 2020;

ystyr “Cytundeb y Swistir” (“*Swiss Agreement*”) yw'r Cytundeb rhwng yr Undeb Ewropeaidd a'i Aelod-wladwriaethau, o'r naill ran, a Chyddfederasiwn y Swistir, o'r rhan arall, ar Symudiad Rhydd Personau a lofnodwyd yn

(1) OJ L 158, 30.04.2004, t. 77.

Lwcsembwrg ar 21 Mehefin 1999(1) ac a ddaeth i rym ar 1 Mehefin 2002;

ystyr “diogelwch dros dro” (“*temporary protection*”) yw caniatâd cyfyngedig i ddod i mewn neu i aros, a roddir yn unol â Rhan 11A o’r Rheolau Mewnfudo(2);

ystyr “ffoadur” (“*refugee*”) yw person a gydnabyddir gan Lywodraeth Ei Fawrhydi yn ffoadur o fewn ystyr Confensiwn y Cenhedloedd Unedig sy’n ymwneud â Statws Ffoaduriaid a wnaed yng Ngenefa ar 28 Gorffennaf 1951 fel y’i hestynnwyd gan y Protocol iddo a ddaeth i rym ar 4 Hydref 1967;

ystyr “gweithiwr” yw “worker” o fewn ystyr Erthygl 7 o Gyfarwyddeb 2004/38 neu Gytundeb yr AEE, yn ôl y digwydd;

ystyr “gweithiwr mudol AEE” (“*EEA migrant worker*”) yw gwladolyn AEE sy’n weithiwr, ac eithrio gweithiwr trawsffiniol AEE, yn y Deyrnas Unedig;

ystyr “gweithiwr trawsffiniol AEE” (“*EEA frontier worker*”) yw gwladolyn AEE sydd—

- (a) yn weithiwr yn y Deyrnas Unedig, a
- (b) yn preswyllo yn y Swistir neu yn nhiriogaeth Gwladwriaeth AEE ac sy’n dychwelyd i’w breswylfa yn y Swistir neu yn y Wladwriaeth AEE honno, yn ôl y digwydd, yn ddyddiol neu o leiaf unwaith yr wythnos;

ystyr “gweithiwr Twrcaidd” (“*Turkish worker*”) yw gwladolyn Twrcaidd—

- (a) sy’n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig, a
- (b) sy’n cael, neu sydd wedi cael, ei gyflogi’n gyfreithlon yn y Deyrnas Unedig;

ystyr “gwladolyn AEE” (“*EEA national*”) yw gwladolyn o Wladwriaeth AEE;

mae i “gwladolyn o’r Deyrnas Unedig” yr ystyr a roddir i “United Kingdom national” gan Erthygl 2(d) o’r cytundeb ymadael â’r UE;

ystyr “gwladolyn UE” (“*EU national*”) yw gwladolyn o Aelod-wladwriaeth o’r Undeb Ewropeaidd;

ystyr “Gwladwriaeth AEE” (“*EEA State*”) yw Aelod-wladwriaeth o’r Ardal Economaidd Ewropeaidd;

ystyr “person cyflogedig” (“*employed person*”) yw person cyflogedig o fewn ystyr Atodiad 1 i Gytundeb y Swistir;

ystyr “person cyflogedig Swisaidd” (“*Swiss employed person*”) yw gwladolyn Swisaidd sy’n berson cyflogedig, ac eithrio person cyflogedig trawsffiniol Swisaidd, yn y Deyrnas Unedig;

(1) Gorch. 4904 ac OJ Rhif L 114, 30.04.02, t. 6.

(2) TC 395.

ystyr “person cyflogedig trawsffiniol Swisaidd” (“*Swiss frontier employed person*”) yw gwladolyn Swisaidd sydd—

- (a) yn berson cyflogedig yn y Deyrnas Unedig, a
- (b) yn preswyllo yn y Swistir neu yn nhiriogaeth Gwladwriaeth AEE ac sy’n dychwelyd i’w breswylfa yn y Swistir neu yn y Wladwriaeth AEE honno, yn ôl y digwydd, yn ddyddiol neu o leiaf unwaith yr wythnos;

ystyr “person hunangyflogedig” (“*self-employed person*”) yw—

- (a) mewn perthynas â gwladolyn AEE, person sy’n hunangyflogedig o fewn ystyr Erthygl 7 o Gyfarwyddeb 2004/38 neu Gytundeb yr AEE, yn ôl y digwydd, neu
- (b) mewn perthynas â gwladolyn Swisaidd, person sy’n berson hunangyflogedig o fewn ystyr Atodiad 1 i Gytundeb y Swistir;

ystyr “person hunangyflogedig AEE” (“*EEA self-employed person*”) yw gwladolyn AEE sy’n berson hunangyflogedig, ac eithrio person hunangyflogedig trawsffiniol AEE, yn y Deyrnas Unedig;

ystyr “person hunangyflogedig Swisaidd” (“*Swiss self-employed person*”) yw gwladolyn Swisaidd sy’n berson hunangyflogedig, ac eithrio person hunangyflogedig trawsffiniol Swisaidd, yn y Deyrnas Unedig;

ystyr “person hunangyflogedig trawsffiniol AEE” (“*EEA frontier self-employed person*”) yw gwladolyn AEE sydd—

- (a) yn berson hunangyflogedig yn y Deyrnas Unedig, a
- (b) yn preswyllo yn y Swistir neu yn nhiriogaeth Gwladwriaeth AEE ac sy’n dychwelyd i’w breswylfa yn y Swistir neu yn y Wladwriaeth AEE honno, yn ôl y digwydd, yn ddyddiol neu o leiaf unwaith yr wythnos;

ystyr “person hunangyflogedig trawsffiniol Swisaidd” (“*Swiss frontier self-employed person*”) yw gwladolyn Swisaidd sydd—

- (a) yn berson hunangyflogedig yn y Deyrnas Unedig, a
- (b) yn preswyllo yn y Swistir neu yn nhiriogaeth Gwladwriaeth AEE ac sy’n dychwelyd i’w breswylfa yn y Swistir neu yn y Wladwriaeth AEE honno, yn ôl y digwydd, yn ddyddiol neu o leiaf unwaith yr wythnos;

mae i “person perthnasol o Ogledd Iwerddon” yr ystyr a roddir i “relevant person of Northern Ireland” gan reolau mewnfudo’r cynllun preswyllo;

ystyr “person sydd â chaniatâd Calais” (“*person with Calais leave*”) yw person a chanddo ganiatâd cyfredol i aros o dan baragraff 352J, 352K, 352L neu 352T o’r rheolau mewnfudo (caniatâd Calais a

“caniatâd oherwydd llinach” a roddir yn rhinwedd bod yn blentyn dibynnol i berson y rhoddwyd caniatâd Calais iddo);

ystyr “person sydd â chaniatâd i aros o dan adran 67” (“*person with section 67 leave to remain*”) yw person—

- (a) y mae ganddo ganiatâd cyfredol i aros yn y Deyrnas Unedig o dan adran 67 o Ddeddf Mewnfudo 2016(1) ac yn unol â'r rheolau mewnfudo, a
- (b) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd drwy gydol y cyfnod ers i'r caniatâd hwnnw gael ei roi i'r person;

ystyr “person sydd â hawliau gwarchoddedig” (“*person with protected rights*”) yw—

(1) (a) person o fewn cwrmpas personol y darpariaethau hawliau dinasyddion—

- (i) a chanddo ganiatâd cyfredol i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi a roddwyd yn rhinwedd rheolau mewnfudo'r cynllun preswyllo,
 - (ii) sy'n ddinesydd Gwyddelig nad yw'n ofynnol iddo, yn unol ag adran 3ZA o Ddeddf Mewnfudo 1971(2), gael caniatâd i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi,
 - (iii) sy'n geisydd at ddibenion rheoliad 4 o Reoliadau Hawliau Dinasyddion 2020 pan na fo'r cyfnod perthnasol wedi dod i ben,
 - (iv) sydd fel arall â hawliau y bernir eu bod yn gymwys yn rhinwedd unrhyw ddarpariaethau tybio hawliau dinasyddion, neu
- (b) aelod o deulu person perthnasol o Ogledd Iwerddon at ddibenion rheolau mewnfudo'r cynllun preswyllo, pan fo gan yr aelod hwnnw o'r teulu ganiatâd i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi a roddwyd yn rhinwedd rheolau mewnfudo'r cynllun preswyllo;

(2) Yn is-baragraff (1)(a)(iv), ystyr “darpariaethau tybio hawliau dinasyddion” yw—

- (a) Erthygl 18(2) a (3) (dyroddi dogfennau preswyllo) o'r cytundeb ymadael â'r UE,
- (b) Erthygl 17(2) a (3) (dyroddi dogfennau preswyllo yn ystod y cyfnod pontio) o gytundeb gwahanu EFTA yr AEE (fel y diffinnir “EEA EFTA separation agreement” yn adran 39(1) o Ddeddf yr Undeb Ewropeaidd (Y Cytundeb Ymadael) 2020), neu

(1) 2016 p. 19.

(2) 1971 p. 77, mewnosodwyd adran 3ZA gan Ddeddf Mewnfudo a Chyd-drefnu Nawdd Cymdeithasol (Ymadael â'r UE) 2020 (p. 20).

- (c) Erthygl 16(2) a (3) (dyroddi dogfennau preswyllo) o'r cytundeb ar hawliau dinasyddion Swisaidd;

ystyr "person y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel person diwladwriaeth" ("*person granted stateless leave*") yw person—

- (a) y mae ganddo ganiatâd cyfredol i aros fel person diwladwriaeth o dan y rheolau mewnfudo, a
- (b) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd drwy gydol y cyfnod ers i'r caniatâd hwnnw gael ei roi i'r person;

ystyr "person y rhoddwyd caniatâd iddo ddod i mewn neu aros fel partner a ddiogelir" ("*person granted leave to enter or remain as a protected partner*") yw person y mae ganddo ganiatâd cyfredol i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu i aros ynnddi naill ai fel dioddefwr trais domestig neu gam-drin domestig neu fel partner sydd wedi cael profedigaeth, a roddwyd yn unrhyw un neu ragor o'r achosion a ganlyn—

- (a) yn achos person y rhoddwyd caniatâd iddo aros cyn 31 Ionawr 2024, o dan unrhyw un neu ragor o'r darpariaethau a ganlyn o'r rheolau mewnfudo—
- (i) paragraffau 289B a 289D (dioddefwyr trais domestig),
 - (ii) paragraffau D-DVILR.1.1. a D-DVILR.1.2. o Atodiad FM (dioddefwyr cam-drin domestig),
 - (iii) paragraffau 40 ac 41 o Atodiad Lluoedd Arfog (dioddefwyr trais domestig sy'n bartneriaid i aelodau o'r lluoedd arfog),
 - (iv) paragraff 288, fel person y mae'r gofynion ym mharagraff 287(b) o'r rheolau hynny wedi eu bodloni mewn perthynas ag ef (priodau neu bartneriaid sifil sydd wedi cael profedigaeth),
 - (v) paragraffau D-BPILR.1.1. a D-BPILR.1.2. o Atodiad FM (partneriaid sydd wedi cael profedigaeth),
 - (vi) paragraffau 36 a 37 o Atodiad Lluoedd Arfog (partneriaid sydd wedi cael profedigaeth), neu
 - (vii) paragraff 295N, fel person y mae'r gofynion ym mharagraff 295M o'r rheolau hynny wedi eu bodloni mewn perthynas ag ef (partneriaid di-briod neu bartneriaid o'r un rhyw sydd wedi cael profedigaeth);
- (b) yn achos person y rhoddwyd caniatâd iddo ddod i mewn neu aros ar neu ar ôl 31 Ionawr 2024, o dan unrhyw un neu ragor o'r darpariaethau a ganlyn o'r rheolau mewnfudo—

- (i) Atodiad Dioddefwr Cam-drin Domestig, neu
- (ii) Atodiad Partner sydd wedi cael Profedigaeth;
- (c) yn achos person y rhoddwyd caniatâd iddo ddod i mewn neu aros ar neu ar ôl 5 Hydref 2023 fel partner sydd wedi cael profedigaeth, o dan baragraff AF (GHK) 14.1 o Atodiad cynaelod o'r Gurkhas neu unedau milwrol Hong Kong a ryddhawyd cyn 1 Gorffennaf 1997 i'r rheolau mewnfudo;
- (d) yn achos person y rhoddwyd caniatâd iddo ddod i mewn neu aros cyn 5 Hydref 2023, y tu allan i'r rheolau mewnfudo, ar y sail bod y person yn bartner sydd wedi cael profedigaeth i Gurkha a ryddhawyd cyn 1 Gorffennaf 1997;

ystyr “rheolau mewnfudo” (“*immigration rules*”) yw'r rheolau a osodir gerbron Senedd y Deyrnas Unedig gan yr Ysgrifennydd Gwladol o dan adran 3(2) o Ddeddf Mewnfudo 1971(1);

mae i “rheolau mewnfudo'r cynllun preswyllo” yr ystyr a roddir i “residence scheme immigration rules” gan adran 17(1) o Ddeddf yr Undeb Ewropeaidd (Y Cytundeb Ymadael) 2020(2);

ystyr “Rheoliadau Hawliau Dinasyddion 2020” (“*the 2020 Citizens’ Rights Regulations*”) yw Rheoliadau Hawliau Dinasyddion (Dyddiad Cau ar gyfer Ceisiadau a Diogelwch Dros Dro) (Ymadael â'r UE) 2020(3);

mae i “wedi setlo” yr ystyr a roddir i “settled” gan adran 33(2A) o Ddeddf Mewnfudo 1971(4);

ystyr “Ynysoedd” (“*Islands*”) yw Ynysoedd y Sianel ac Ynys Manaw.

(3) At ddibenion yr Atodlen hon, mae “rhiant” yn cynnwys gwarcheidwad, unrhyw berson arall a chanddo gyfrifoldeb rhiant dros blentyn ac unrhyw berson a chanddo ofal am blentyn ac mae “plentyn” i'w ddehongli yn unol â hynny.

(4) At ddibenion yr Atodlen hon, mae person i'w drin fel pe bai'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd, yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, yr Ynysoedd a Gweriniaeth Iwerddon, yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir, neu yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE, y Swistir a Thwrci pe bai'r person wedi bod yn preswyllo felly oni bai am y ffaith bod—

- (a) y person,
- (b) priod y person neu ei bartner sifil,
- (c) rhiant y person, neu

(1) 1971 p. 77.

(2) 2020 p. 1.

(3) O.S. 2020/1209, a ddiwygiwyd gan O.S. 2020/1309.

(4) 1971 p. 77; mewnosodwyd adran 33(2A) gan baragraff 7 o Atodlen 4 i Ddeddf Cenedligrwydd Prydeinig 1981 (p. 61).

- (d) yn achos perthynas uniongyrchol dibynnol yn y llinach esgynnol, plentyn y person neu briod neu bartner sifil y plentyn,

yn gyflogedig dros dro neu wedi bod yn gyflogedig dros dro y tu allan i'r Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd, y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, yr Ynysoedd a Gweriniaeth Iwerddon, y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir, neu'r diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE, y Swistir a Thwrci.

(5) At ddibenion yr Atodlen hon, mae person sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru o ganlyniad i fod wedi symud o ran arall o'r Deyrnas Unedig neu'r Ynysoedd at ddiben ymgymryd—

- (a) â'r cwrs presennol, neu
- (b) gan ddiystyru unrhyw wyliau yn y cyfamser, â chwrs yr ymgymrodd y person ag ef yn union cyn ymgymryd â'r cwrs presennol,

i'w ystyried yn berson sy'n preswyllo fel arfer yn y lle y mae'r person wedi symud ohono.

(6) At ddibenion is-baragraff (4), mae cyflogaeth dros dro y tu allan i'r Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd, y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, yr Ynysoedd a Gweriniaeth Iwerddon, y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir, neu'r diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE, y Swistir a Thwrci yn cynnwys—

- (a) yn achos aelodau o luoedd rheolaidd llynges, byddin neu lu awyr y Goron, unrhyw gyfnod pan fyddant yn gwasanaethu y tu allan i'r Deyrnas Unedig fel aelodau o luoedd o'r fath;
- (b) yn achos aelodau o luoedd arfog rheolaidd Gweriniaeth Iwerddon, unrhyw gyfnod pan fyddant yn gwasanaethu y tu allan i'r diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, yr Ynysoedd a Gweriniaeth Iwerddon fel aelodau o luoedd o'r fath;
- (c) yn achos aelodau o luoedd arfog rheolaidd Gwladwriaeth AEE neu'r Swistir, unrhyw gyfnod pan fyddant yn gwasanaethu y tu allan i'r diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir fel aelodau o luoedd o'r fath;
- (d) yn achos aelodau o luoedd arfog rheolaidd Twrci, unrhyw gyfnod pan fyddant yn gwasanaethu y tu allan i'r diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE, y Swistir a Thwrci fel aelodau o luoedd o'r fath.

(7) At ddibenion yr Atodlen hon mae ardal ac eithrio'r Deyrnas Unedig neu Gibraltar—

- (a) nad oedd gynt yn rhan o'r Undeb Ewropeaidd neu'r AEE, ond
- (b) sydd ar unrhyw adeg cyn neu ar ôl 1 Medi 2008 wedi dod yn rhan o'r naill neu'r llall, neu o'r ddwy, o'r ardaloedd hyn,

i'w hystyried fel pe bai bob amser wedi bod yn rhan o'r AEE.

(8) At ddibenion yr Atodlen hon, mae cyfeiriad at "Member State" neu "State" yn Erthygl 7 o Gyfarwyddeb 2004/38 i'w ddarllen fel pe bai'n cynnwys y Deyrnas Unedig.

(9) At ddibenion yr Atodlen hon, mae person o fewn cwmpas personol y darpariaethau hawliau dinasyddion os yw'r person hwnnw yn dod o fewn—

- (a) Erthygl 10 (cwmpas personol) o'r cytundeb ymadael â'r UE,
- (b) Erthygl 9 (cwmpas personol) o gytundeb gwahanu EFTA yr AEE (fel y diffinnir "EEA EFTA separation agreement" yn adran 39(1) o Ddeddf yr Undeb Ewropeaidd (Y Cytundeb Ymadael) 2020), neu
- (c) Erthygl 10 (cwmpas personol) o'r cytundeb ar hawliau dinasyddion Swisaidd.

RHAN 2

Categoriâu

Personau sydd wedi setlo yn y Deyrnas Unedig

2.—(1) Person sydd—

- (a) wedi setlo yn y Deyrnas Unedig ac nad yw'n dod o fewn paragraff 3,
- (b) yn preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs,
- (c) wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs, a
- (d) yn ddarostyngedig i is-baragraff (2), na fu'n preswyllo yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd yn ystod unrhyw ran o'r cyfnod y cyfeirir ato ym mharagraff (c) yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddiben cael addysg lawnamser.

(2) Nid yw paragraff (d) o is-baragraff (1) yn gymwys i berson sy'n cael ei drin fel pe bai'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd yn unol â pharagraff 1(3).

3.—(1) Person—

- (a) sy'n bodloni un o'r amodau a ganlyn—
 - (i) mae'r person o fewn cwmpas personol y darpariaethau hawliau dinasyddion ac wedi setlo yn y Deyrnas Unedig yn rhinwedd cael caniatâd amhenodol i ddod i mewn neu i aros o dan reolau mewnfudo'r cynllun preswyllo,
 - (ii) o ran y person—

- (aa) mae o fewn cwmpas personol y darpariaethau hawliau dinasyddion,
 - (bb) mae'n ddinesydd Gwyddelig sydd wedi setlo yn y Deyrnas Unedig nad yw'n ofynnol iddo, yn unol ag adran 3ZA o Ddeddf Mewnfudo 1971, gael caniatâd i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi, ac
 - (cc) byddai'n bodloni'r gofynion cymhwystra ar gyfer caniatâd amhenodol i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi a roddir yn rhinwedd rheolau mewnfudo'r cynllun preswyllo pe bai'r person hwnnw yn gwneud cais am ganiatâd o'r fath,
- (iii) o ran y person—
- (aa) mae o fewn cwmpas personol y darpariaethau hawliau dinasyddion,
 - (bb) mae'n geisydd at ddibenion rheoliad 4 o Reoliadau Hawliau Dinasyddion 2020, neu fel arall mae ganddo hawliau y bernir eu bod yn gymwys yn rhinwedd unrhyw un neu ragor o'r darpariaethau hawliau dinasyddion a bennir yn is-baragraff (3), ac
 - (cc) mae ganddo hawl i breswyllo'n barhaol, neu'n cael ei drin fel pe bai ganddo hawl o'r fath, at ddibenion Rheoliadau Mewnfudo (Yr Ardal Economaidd Ewropeaidd) 2016, fel y mae'r Rheoliadau hynny yn parhau i gael effaith yn rhinwedd Rheoliadau Hawliau Dinasyddion 2020 mewn perthynas â'r person hwnnw yn ystod y cyfnod perthnasol, neu fel arall mae ganddo hawl dybiedig i breswyllo'n barhaol yn rhinwedd unrhyw un neu ragor o'r darpariaethau hawliau dinasyddion a bennir yn is-baragraff (3), neu
- (iv) mae'r person yn aelod o deulu person perthnasol o Ogledd Iwerddon at ddibenion rheolau mewnfudo'r cynllun preswyllo, pan fo'r aelod hwnnw o'r teulu wedi setlo yn y Deyrnas Unedig yn rhinwedd cael caniatâd amhenodol i ddod i mewn neu i aros o dan reolau mewnfudo'r cynllun preswyllo,
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs,

- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs, a
- (d) mewn achos pan oedd y preswyllo fel arfer y cyfeirir ato ym mharagraff (c) yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddiben cael addysg lawnamser, a oedd yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir yn union cyn y cyfnod o breswyllo fel arfer y cyfeirir ato ym mharagraff (c).

(2) At ddibenion is-baragraff (1)(a)(ii)(cc), ystyr "gofynion cymhwysra ar gyfer caniatâd amhenodol i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi a roddir yn rhinwedd rheolau mewnfudo'r cynllun preswyllo" yw'r gofynion cymhwysra ar gyfer caniatâd o'r fath yn unol â pharagraff EU11 o Atodiad EU i'r rheolau mewnfudo.

(3) At ddibenion is-baragraff (1)(a)(iii), y darpariaethau hawliau dinasyddion y cyfeirir atynt yw—

- (a) Erthygl 18(3) (dyroddi dogfennau preswyllo) o'r cytundeb ymadael â'r UE,
- (b) Erthygl 17(3) (dyroddi dogfennau preswyllo) o gytundeb gwahanu EFTA yr AEE (fel y diffinnir "EEA EFTA separation agreement" yn adran 39(1) o Ddeddf yr Undeb Ewropeaidd (Y Cytundeb Ymadael) 2020), neu
- (c) Erthygl 16(3) (dyroddi dogfennau preswyllo) o'r cytundeb ar hawliau dinasyddion Swisaidd.

Ffoduriaid

4.—(1) Person—

- (a) sy'n ffoadur,
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ac nad yw wedi peidio â phreswyllo felly ers i'r person hwnnw gael ei gydnabod yn ffoadur, ac
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

(2) Person—

- (a) sy'n briod neu'n bartner sifil i ffoadur,
- (b) a oedd yn briod neu'n bartner sifil i'r ffoadur ar y dyddiad y gwnaeth y ffoadur ei gais am loches,
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ac nad yw wedi peidio â bod yn preswyllo felly ers i ganiatâd gael ei roi iddo i aros yn y Deyrnas Unedig, a
- (d) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

(3) Person—

- (a) sy'n blentyn i ffoadur neu'n blentyn i briod neu i bartner sifil ffoadur,
- (b) ar y dyddiad y gwnaeth y ffoadur ei gais am loches, a oedd yn blentyn i'r ffoadur neu'n blentyn i berson a oedd yn briod neu'n bartner sifil i'r ffoadur ar y dyddiad hwnnw,
- (c) a oedd o dan 18 oed ar y dyddiad y gwnaeth y ffoadur ei gais am loches,
- (d) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ac nad yw wedi peidio â phreswyllo felly ers i ganiatâd gael ei roi iddo i aros yn y Deyrnas Unedig, ac
- (e) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

Personau a ddiogelir ac aelodau o'u teuluoedd

5.—(1) Person—

- (a) y rhoddwyd caniatâd iddo ddod i mewn neu aros fel person a ddiogelir,
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ac nad yw wedi peidio â phreswyllo felly er pan roddwyd y caniatâd hwnnw iddo, ac
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

(2) Person—

- (a) sy'n briod neu'n bartner sifil a ddiogelir;
- (b) a oedd, ar ddyddiad y cais i gael caniatâd i ddod i mewn neu i aros, yn briod neu'n bartner sifil i berson y rhoddwyd caniatâd iddo ddod i mewn neu aros—
 - (i) fel person a ddiogelir, yn rhinwedd diogelwch dyngarol o dan baragraff 339C o'r rheolau mewnfudo, neu
 - (ii) fel person diwladwriaeth o dan y rheolau mewnfudo;
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ac nad yw wedi peidio â phreswyllo felly er pan roddwyd caniatâd iddo i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi;
- (d) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

(3) Person—

- (a) sy'n blentyn a ddiogelir;
- (b) a oedd, ar ddyddiad y cais i gael caniatâd i ddod i mewn neu i aros—
 - (i) o dan 18 oed, a

- (ii) yn blentyn i berson y rhoddwyd caniatâd iddo ddod i mewn neu aros fel person a ddiogelir neu, yn ôl y digwydd, yn blentyn i berson a oedd yn briod neu'n bartner sifil i berson y rhoddwyd caniatâd iddo ddod i mewn neu aros—
 - (aa) fel person a ddiogelir ar y dyddiad hwnnw yn rhinwedd diogelwch dyngarol o dan baragraff 339C o'r rheolau mewnfudo, neu
 - (bb) fel person y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel person diwladwriaeth o dan y rheolau mewnfudo neu adran 67 o Ddeddf Mewnfudo 2016 a'r rheolau mewnfudo;
 - (c) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ac nad yw wedi peidio â phreswyllo felly er pan roddwyd caniatâd iddo i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi;
 - (d) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.
- (4) Yn y paragraff hwn—
- (a) ystyr “dyddiad y cais i gael caniatâd i ddod i mewn neu i aros” yw'r dyddiad y gwnaeth person (“P”) gais am ganiatâd i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi sy'n arwain at P yn dod yn berson y rhoddwyd caniatâd iddo ddod i mewn neu aros fel person a ddiogelir;
 - (b) ystyr “person y rhoddwyd caniatâd iddo ddod i mewn neu aros fel person a ddiogelir” yw—
 - (i) person a chanddo ganiatâd cyfredol i ddod i mewn neu i aros ar sail diogelwch dyngarol o dan baragraff 339C o'r rheolau mewnfudo,
 - (ii) person y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel person diwladwriaeth,
 - (iii) person sydd â chaniatâd i aros o dan adran 67,
 - (iv) person sydd â chaniatâd Calais, neu
 - (v) person sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros fel dinesydd perthnasol o Affganistan;
 - (c) ystyr “person sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros fel dinesydd perthnasol o Affganistan” yw person a chanddo—
 - (i) caniatâd amhenodol i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig a roddwyd o dan baragraff 276BA2 o'r rheolau mewnfudo neu ganiatâd amhenodol i aros yn y Deyrnas Unedig a roddwyd o dan baragraff 276BS2 o'r rheolau mewnfudo,

- (ii) caniatâd amhenodol i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig a roddwyd o dan baragraff ARAP 6.1 o Atodiad Polisi Adleoli a Chymorth i Affganiaid i'r rheolau mewnfudo neu ganiatâd amhenodol i aros yn y Deyrnas Unedig a roddwyd o dan baragraff ARAP 6.2 o'r Atodiad hwnnw i'r rheolau mewnfudo,
 - (iii) caniatâd i ddod i mewn neu ganiatâd amhenodol i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi a roddwyd y tu allan i'r rheolau mewnfudo ar sail y Cynllun Polisi Adleoli a Chymorth i Affganiaid,
 - (iv) caniatâd amhenodol i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi a roddwyd y tu allan i'r rheolau mewnfudo ar sail y Cynllun Adsefydlu Dinasyddion Affganistan, neu
 - (v) caniatâd amhenodol i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi a roddwyd y tu allan i'r rheolau mewnfudo ar sail Llwybr Ymateb Affganistan;
- (d) ystyr “plentyn a ddiogelir” yw—
- (i) plentyn i—
 - (aa) person a chanddo ganiatâd cyfredol i ddod i mewn neu i aros ar sail diogelwch dyngarol o dan baragraff 339C o'r rheolau mewnfudo,
 - (bb) person y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel person diwladwriaeth,
 - (cc) person sydd â chaniatâd i aros o dan adran 67, neu
 - (dd) person sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros fel dinesydd perthnasol o Affganistan;
 - (ii) plentyn i briod neu bartner sifil—
 - (aa) person a chanddo ganiatâd cyfredol i ddod i mewn neu i aros ar sail diogelwch dyngarol o dan baragraff 339C o'r rheolau mewnfudo,
 - (bb) person y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel person diwladwriaeth, neu
 - (cc) person sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros fel dinesydd perthnasol o Affganistan;
- (e) ystyr “priod neu bartner sifil a ddiogelir” yw priod neu bartner sifil i—
- (i) person a chanddo ganiatâd cyfredol i ddod i mewn neu i aros ar sail diogelwch dyngarol o dan baragraff 339C o'r rheolau mewnfudo,

- (ii) person y rhoddwyd caniatâd iddo aros fel person diwladwriaeth, neu
- (iii) person sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros fel dinesydd perthnasol o Affganistan.

Personau y rhoddwyd caniatâd iddynt ddod i mewn neu aros fel partner a ddiogelir a'u plant

6.—(1) Person—

- (a) y rhoddwyd caniatâd iddo ddod i mewn neu aros fel partner a ddiogelir,
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ac nad yw wedi peidio â phreswyllo felly er pan roddwyd y caniatâd hwnnw iddo, ac
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

(2) Person—

- (a) sy'n blentyn i berson y rhoddwyd caniatâd iddo ddod i mewn neu aros fel partner a ddiogelir;
- (b) a oedd, ar ddyddiad y cais i gael caniatâd i ddod i mewn neu i aros, o dan 18 oed ac yn blentyn i berson y rhoddwyd caniatâd iddo ddod i mewn neu aros fel partner a ddiogelir;
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ac nad yw wedi peidio â phreswyllo felly er pan roddwyd caniatâd iddo i ddod i mewn neu i aros yn y Deyrnas Unedig;
- (d) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

(3) Yn y paragraff hwn, ystyr "dyddiad y cais i gael caniatâd i ddod i mewn neu i aros" yw'r dyddiad y gwnaeth person ("P") gais am ganiatâd i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi sy'n arwain at P yn dod yn berson y rhoddwyd caniatâd iddo ddod i mewn neu aros fel partner a ddiogelir.

Personau sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros ac aelodau o'u teuluoedd

7.—(1) Person—

- (a) sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros,
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ac nad yw wedi peidio â phreswyllo felly er pan roddwyd caniatâd iddo i ddod i mewn neu i aros, ac
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

(2) Person—

- (a) sy'n briod neu'n bartner sifil i berson sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros,
- (b) a oedd yn briod neu'n bartner sifil i'r person sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros ar ddyddiad y cais i gael caniatâd i ddod i mewn neu i aros,
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ac nad yw wedi peidio â phreswyllo felly er pan roddwyd caniatâd iddo i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi, a
- (d) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

(3) Person—

- (a) sy'n blentyn i berson sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros neu sy'n blentyn i briod neu i bartner sifil person sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros,
- (b) a oedd, ar ddyddiad y cais i gael caniatâd i ddod i mewn neu i aros, o dan 18 oed ac yn blentyn i'r person sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros neu'n blentyn i berson a oedd yn briod neu'n bartner sifil i'r person sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros ar y dyddiad hwnnw,
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ac nad yw wedi peidio â phreswyllo felly ers i ganiatâd gael ei roi i'r person hwnnw i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi, a
- (d) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

(4) Yn y paragraff hwn, ystyr “person sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros” yw person (“P”)—

- (a) sydd—
 - (i) wedi gwneud cais am statws ffoadur ond sydd, o ganlyniad i'r cais hwnnw, wedi ei hysbysu'n ysgrifenedig gan berson sy'n gweithredu o dan awdurdod Ysgrifennydd Gwladol yr Adran Gartref, er yr ystyrir nad yw P yn cymhwyso i'w gydnabod yn ffoadur, y credir ei bod yn iawn caniatáu iddo ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu aros ynddi ar sail caniatâd yn ôl disgrisiwn(1), ac sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros yn unol â hynny,
 - (ii) heb wneud cais am statws ffoadur ond sydd wedi ei hysbysu'n ysgrifenedig gan berson sy'n gweithredu o dan awdurdod Ysgrifennydd Gwladol yr Adran Gartref y credir ei bod yn iawn caniatáu i'r person hwnnw ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu aros ynddi ar sail caniatâd yn ôl

(1) Caiff yr Ysgrifennydd Gwladol roi caniatâd yn ôl disgrisiwn o dan adran 3(1)(b) o Ddeddf Mewnfudo 1971.

disgresiwn, ac sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros yn unol â hynny,

- (iii) â chaniatâd i aros ar sail bywyd preifat neu deuluol o dan y rheolau mewnfudo, neu
 - (iv) wedi ei hysbysu'n ysgrifenedig gan berson sy'n gweithredu o dan awdurdod Ysgrifennydd Gwladol yr Adran Gartref, er yr ystyrir nad yw P yn cymhwyso i gael caniatâd i aros ar sail bywyd preifat neu deuluol o dan y rheolau mewnfudo, fod P wedi cael caniatâd i aros y tu allan i'r rheolau(1) ar sail Erthygl 8 o'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol,
- (b) nad yw cyfnod ei ganiatâd i ddod i mewn neu i aros wedi dod i ben, neu y mae'r cyfnod hwnnw wedi ei adnewyddu ac nad yw'r cyfnod y cafodd ei adnewyddu ar ei gyfer wedi dod i ben, neu y mae apêl yn yr arfaeth (o fewn ystyr adran 104 o Ddeddf Cenedligrwydd, Mewnfudo a Lloches 2002(2)) mewn cysylltiad â'i ganiatâd i ddod i mewn neu i aros, ac
 - (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd drwy gydol y cyfnod ers iddo gael caniatâd i ddod i mewn neu i aros.

(5) Yn y paragraff hwn, ystyr "dyddiad y cais i gael caniatâd i ddod i mewn neu i aros" yw'r dyddiad y gwnaeth y person sydd â chaniatâd i ddod i mewn neu i aros y cais a arweiniodd at y person hwnnw yn cael caniatâd i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu aros ynddi.

Gweithwyr, personau cyflogedig, personau hunangyflogedig ac aelodau o'u teuluoedd

8.—(1) Person—

- (a) sydd—
 - (i) yn weithiwr mudol AEE neu'n berson hunangyflogedig AEE,
 - (ii) yn berson cyflogedig Swisaidd neu'n berson hunangyflogedig Swisaidd,
 - (iii) yn aelod o deulu person a grybwyllir yn is-baragraff (i) neu (ii),
 - (iv) yn weithiwr trawsffiniol AEE neu'n berson hunangyflogedig trawsffiniol AEE,

(1) Mae paragraff 276BE(2) o'r rheolau mewnfudo yn cyfeirio at hyn.
(2) 2002 p. 41. Diwygiwyd adran 104 gan Ddeddf Lloches a Mewnfudo (Trin Hawlwyr, etc.) 2004 (p. 19), Atodlen 2, paragraff 20(b), ac Atodlen 4, gan Ddeddf Mewnfudo, Lloches a Chenedligrwydd 2006 (p. 13), adran 9, gan Orchymyn Trosglwyddo Swyddogaethau'r Tribiwnlys Lloches a Mewnfudo 2010 (O.S. 2010/21), Atodlen 1, paragraff 6, a chan Ddeddf Mewnfudo 2014 (p. 22), Atodlen 9, paragraff 47.

- (v) yn berson cyflogedig trawsffiniol Swisaidd neu'n berson hunangyflogedig trawsffiniol Swisaidd, neu
- (vi) yn aelod o deulu person a grybwyllir yn is-baragraff (iv) neu (v),
- (b) yn ddarostyngedig i is-baragraff (2), sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academaidd gyntaf y cwrs, ac
- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academaidd gyntaf y cwrs.

(2) Nid yw paragraff (b) o is-baragraff (1) yn gymwys pan fo'r person sy'n gwneud cais am gymorth yn dod o fewn paragraff (a)(iv), (v) neu (vi) o is-baragraff (1).

9.—(1) Person sydd â hawliau gwarchoddedig neu weithiwr trawsffiniol o fewn ystyr “frontier worker” yn rheoliad 3 o Reoliadau Hawliau Dinasyddion (Gweithwyr Trawsffiniol) (Ymadael â'r UE) 2020(1)—

- (a) sydd—
 - (i) yn weithiwr mudol AEE neu'n berson hunangyflogedig AEE,
 - (ii) yn berson cyflogedig Swisaidd neu'n berson hunangyflogedig Swisaidd,
 - (iii) yn aelod o deulu person a grybwyllir yn is-baragraff (i) neu (ii),
 - (iv) yn weithiwr trawsffiniol AEE neu'n berson hunangyflogedig trawsffiniol AEE,
 - (v) yn berson cyflogedig trawsffiniol Swisaidd neu'n berson hunangyflogedig trawsffiniol Swisaidd, neu
 - (vi) yn aelod o deulu person a grybwyllir yn is-baragraff (iv) neu (v),
- (b) yn ddarostyngedig i is-baragraff (2), sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academaidd gyntaf y cwrs, ac
- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academaidd gyntaf y cwrs.

(2) Nid yw paragraff (b) o is-baragraff (1) yn gymwys pan fo'r person sy'n gwneud cais am gymorth yn dod o fewn paragraff (a)(iv), (v) neu (vi) o is-baragraff (1).

(3) Yn y paragraff hwn, mae disgrifiad o berson yn is-baragraff (1)(a)(i) i'w ddarllen fel pe bai'n cynnwys person perthnasol o Ogledd Iwerddon a fyddai, pe bai'r person hwnnw yn wladolyn AEE neu'n wladolyn AEE yn unig, yn weithiwr mudol AEE neu'n berson hunangyflogedig AEE.

(1) O.S. 2020/1213.

10.—(1) Person—

- (a) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs,
- (b) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs,
- (c) sydd â hawlogaeth i gael cymorth yn rhinwedd Erthygl 10 o Reoliad (EU) Rhif 492/2011 Senedd Ewrop a'r Cyngor dyddiedig 5 Ebrill 2011 ar symudiad rhydd gweithwyr o fewn yr Undeb(1) ("y Rheoliad Gweithwyr"), fel yr oedd yn cael effaith yn union cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu, fel y'i hestynnwyd gan Gytundeb yr AEE(2), fel yr oedd yn cael effaith yn union cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu, a
- (d) at ddibenion is-baragraff (1)(c), yn Erthygl 10 o'r Rheoliad Gweithwyr mae'r cyfeiriad at "another Member State" i'w ddarllen fel pe bai'n cynnwys y Deyrnas Unedig ac mae'r cyfeiriadau at "that State" i'w dehongli yn unol â hynny.

(2) Mae unrhyw ddisgrifiad o berson a fyddai wedi bod yn gymwys o dan y paragraff hwn yn union cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu i fod yn gymwys ar ac ar ôl diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu.

11.—(1) Person sydd â hawliau gwarchoddedig—

- (a) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs,
- (b) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs, ac
- (c) sydd â hawlogaeth i gael cymorth yn rhinwedd Erthygl 10 o'r Rheoliad Gweithwyr, fel yr oedd yn cael effaith yn union cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu, fel y'i hestynnwyd gan Gytundeb yr AEE, fel yr oedd yn cael effaith yn union cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu.

(2) At ddibenion is-baragraff (1)(c), yn Erthygl 10 o'r Rheoliad Gweithwyr—

(1) OJ Rhif L 141, 27.05.2011, t. 1, a ddiwygiwyd gan Reoliad (EU) 2016/589 Senedd Ewrop a'r Cyngor dyddiedig 13 Ebrill 2016 (OJ L 107, 22.4.2016, t. 1) a Rheoliad (EU) 2019/1149 Senedd Ewrop a'r Cyngor dyddiedig 20 Mehefin 2019 (OJ L 186, 11.7.2019, t. 21).

(2) Mae Atodiad V o Gytundeb yr AEE yn cyfeirio at Reoliad (EU) Rhif 492/2011, gydag addasiadau nad ydynt yn berthnasol at y dibenion hyn. Mae adran 3(1) a (2)(b) o Ddeddf yr Undeb Ewropeaidd (Ymadael) 2018 (p. 16) yn gwneud darpariaeth ar gyfer corffori Atodiadau i Gytundeb yr AEE yng nghyfraith ddomestig.

- (a) mae'r cyfeiriad at "national of a Member State" i'w ddarllen fel pe bai'n cynnwys person perthnasol o Ogledd Iwerddon, a
- (b) mae'r cyfeiriad at "another Member State" i'w ddarllen fel pe bai'n cynnwys y Deyrnas Unedig, ac mae'r cyfeiriadau at "that State" i'w dehongli yn unol â hynny.

Personau sydd wedi setlo yn y Deyrnas Unedig ac sydd wedi arfer hawl i breswyllo yn rhywle arall

12.—(1) Person—

- (a) sydd wedi setlo yn y Deyrnas Unedig,
- (b) a oedd yn preswyllo fel arfer yng Nghymru ac wedi setlo yn y Deyrnas Unedig yn union cyn ymadael â'r Deyrnas Unedig ac sydd wedi arfer hawl i breswyllo cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu,
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar y diwrnod pan fydd tymor cyntaf y flwyddyn academaidd gyntaf yn dechrau mewn gwirionedd,
- (d) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academaidd gyntaf y cwrs, ac
- (e) mewn achos pan oedd y preswyllo fel arfer, y cyfeirir ato ym mharagraff (d), yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddibenion cael addysg lawnamser, a oedd yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir yn union cyn y cyfnod o breswyllo fel arfer y cyfeirir ato ym mharagraff (d).

(2) At ddibenion y paragraff hwn, mae person wedi arfer hawl i breswyllo—

- (a) os yw'r person—
 - (i) yn wladolyn o'r Deyrnas Unedig, neu'n berson sydd â hawl i breswyllo'n barhaol yn y Deyrnas Unedig, neu
 - (ii) yn aelod o deulu person o'r fath at ddibenion Erthygl 7 o Gyfarwyddeb 2004/38 (neu ddibenion cyfatebol o dan Gytundeb yr AEE neu Gytundeb y Swistir),

sydd wedi arfer hawl o dan Erthygl 7 o Gyfarwyddeb 2004/38 (neu unrhyw hawl gyfatebol o dan Gytundeb yr AEE neu Gytundeb y Swistir) mewn gwladwriaeth ac eithrio'r Deyrnas Unedig;

- (b) os yw'r person—
 - (i) wedi setlo yn y Deyrnas Unedig ac yr oedd ganddo'r hawl i breswyllo'n barhaol, neu

- (ii) yn aelod o deulu person o'r fath at ddibenion Erthygl 7 o Gyfarwyddeb 2004/38 (neu ddibenion cyfatebol o dan Gytundeb yr AEE neu Gytundeb y Swistir),

sydd wedi mynd i'r wladwriaeth o fewn y diriogaeth sy'n ffurfio'r AEE a'r Swistir y mae'n wladolyn ohoni neu y mae'r person y mae'n aelod o deulu mewn perthynas ag ef yn wladolyn ohoni.

(3) At ddibenion y paragraff hwn, roedd gan berson yr hawl i breswyllo'n barhaol os oedd ganddo hawl a gododd o dan Gyfarwyddeb 2004/38 i breswyllo'n barhaol yn y Deyrnas Unedig heb gyfyngiad.

13.—(1) Person—

- (a) sydd wedi setlo yn y Deyrnas Unedig,
- (b) a oedd yn preswyllo fel arfer yng Nghymru ac wedi setlo yn y Deyrnas Unedig yn union cyn ymadael â'r Deyrnas Unedig ac sydd wedi arfer hawl i breswyllo cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu,
- (c) a oedd yn preswyllo fel arfer yn union cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu—
 - (i) yn y diriogaeth sy'n ffurfio Gibraltar, yr AEE a'r Swistir, neu
 - (ii) yn y Deyrnas Unedig, pan ddechreuodd y preswyllo fel arfer hwnnw ar ôl 31 Rhagfyr 2017 yn union ar ôl cyfnod o breswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio Gibraltar, yr AEE a'r Swistir,

ac sydd wedi parhau i breswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir drwy gydol y cyfnod sy'n dechrau ar ddiwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu ac yn dod i ben yn union cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs,

- (d) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig ar y diwrnod pan fydd tymor cyntaf y flwyddyn academiaidd gyntaf yn dechrau mewn gwirionedd,
- (e) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs, ac
- (f) mewn achos pan oedd ei breswyllo fel arfer y cyfeirir ato ym mharagraff (e) yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddiben cael addysg lawnamser, a oedd yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir yn union cyn y cyfnod o breswyllo fel arfer y cyfeirir ato ym mharagraff (e).

(2) At ddibenion y paragraff hwn, mae person wedi arfer hawl i breswyllo os yw'r person hwnnw yn

wladolyn o'r Deyrnas Unedig, yn aelod o deulu gwladolyn o'r Deyrnas Unedig at ddibenion Erthygl 7 o Gyfarwyddeb 2004/38 (neu ddibenion cyfatebol o dan Gytundeb yr AEE neu Gytundeb y Swistir), neu'n berson yr oedd ganddo'r hawl i breswyllo'n barhaol, sydd ym mhob achos wedi arfer hawl o dan Erthygl 7 o Gyfarwyddeb 2004/38 neu unrhyw hawl gyfatebol o dan Gytundeb yr AEE neu Gytundeb y Swistir mewn gwladwriaeth ac eithrio'r Deyrnas Unedig neu, yn achos person sydd wedi setlo yn y Deyrnas Unedig ac yr oedd ganddo'r hawl i breswyllo'n barhaol, os yw'r person wedi mynd i'r wladwriaeth o fewn y diriogaeth sy'n ffurfio'r AEE a'r Swistir y mae'r person yn wladolyn ohoni neu y mae'r person y mae'n aelod o deulu mewn perthynas ag ef yn wladolyn ohoni.

(3) At ddibenion is-baragraff (2), roedd gan berson yr hawl i breswyllo'n barhaol os oedd ganddo hawl a gododd o dan Gyfarwyddeb 2004/38 i breswyllo'n barhaol yn y Deyrnas Unedig heb gyfyngiad.

Gwladolion o'r Deyrnas Unedig

14.—(1) Person—

(a) sydd—

(i) yn wladolyn o'r Deyrnas Unedig ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs, neu

(ii) yn aelod o deulu person a grybwyllir yn is-baragraff (i),

(b) a oedd yn preswyllo fel arfer yn union cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu—

(i) yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r AEE a'r Swistir, neu

(ii) yn y Deyrnas Unedig, pan ddechreuodd y preswyllo fel arfer hwnnw ar ôl 31 Rhagfyr 2017 yn union ar ôl cyfnod o breswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r AEE a'r Swistir,

ac sydd wedi parhau i breswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir drwy gydol y cyfnod sy'n dechrau ar ddiwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu ac yn dod i ben yn union cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs,

(c) sy'n mynychu cwrs addysg cymwys,

(d) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs, ac

(e) yn ddarostyngedig i is-baragraff (2), na fu'n preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir yn ystod unrhyw ran o'r cyfnod y cyfeirir ato ym mharagraff (d) yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddiben cael addysg lawnamser.

(2) Nid yw paragraff (e) o is-baragraff (1) yn gymwys i berson sy'n cael ei drin fel pe bai'n preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir yn unol â pharagraff 1(3).

(3) Pan fo person ("P") yn dod o fewn is-baragraff (1)(a)(ii), rhaid i'r person y mae P yn aelod o'r teulu mewn perthynas ag ef hefyd fodloni gofynion is-baragraff (1)(b) a (d).

Gwladolion UE sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd

15.—(1) Person—

- (a) sy'n wladolyn UE ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs,
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs,
- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd drwy gydol y cyfnod o dair blynedd yn union cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs, a
- (d) mewn achos pan oedd y preswyllo fel arfer, y cyfeirir ato ym mharagraff (c), yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddiben cael addysg lawnamser, a oedd yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir yn union cyn y cyfnod o breswyllo fel arfer y cyfeirir ato ym mharagraff (c).

(2) Pan fo gwladwriaeth yn ymaelodi â'r Undeb Ewropeaidd ar ôl diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs a bod person yn wladolyn o'r gwladwriaeth honno, trinnir y gofyniad ym mharagraff (a) o is-baragraff (1) i fod yn wladolyn UE ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs fel gofyniad sydd wedi ei fodloni.

16. Person sydd â hawliau gwarchoddedig—

- (a) sy'n wladolyn UE ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs,
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs,
- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs, a
- (d) mewn achos pan oedd ei breswyllo fel arfer y cyfeirir ato yn is-baragraff (c) yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddiben cael addysg lawnamser, a oedd yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir yn union cyn y cyfnod o breswyllo fel arfer y cyfeirir ato yn is-baragraff (c).

Plant gwladolion Swisaidd

17.—(1) Person—

- (a) sy'n blentyn i wladolyn Swisaidd y mae ganddo hawlogaeth i gael cymorth yn y Deyrnas Unedig yn rhinwedd Erthygl 3(6) o Atodiad 1 i Gytundeb y Swistir,
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs,
- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs, a
- (d) mewn achos pan oedd y preswyllo fel arfer y cyfeirir ato ym mharagraff (c) yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddiben cael addysg lawnamser, a oedd yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir yn union cyn y cyfnod o breswyllo fel arfer y cyfeirir ato ym mharagraff (c).

(2) Mae unrhyw ddisgrifiad o berson a fyddai wedi bod yn gymwys o dan y paragraff hwn yn union cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu i fod yn gymwys ar ac ar ôl diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu.

18. Person sydd â hawliau gwarchoddedig—

- (a) sy'n blentyn i wladolyn Swisaidd y mae ganddo hawlogaeth i gael cymorth yn y Deyrnas Unedig yn rhinwedd Erthygl 18(2) o'r cytundeb ar hawliau dinasyddion Swisaidd,
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs,
- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs, a
- (d) mewn achos pan oedd ei breswyllo fel arfer y cyfeirir ato yn is-baragraff (c) yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddiben cael addysg lawnamser, a oedd yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE a'r Swistir yn union cyn y cyfnod o breswyllo fel arfer y cyfeirir ato yn is-baragraff (c).

Plant gweithwyr Twrcaidd

19. Person—

- (a) sy'n blentyn i weithiwr Twrcaidd,
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs, ac

- (c) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE, y Swistir a Thwrci drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

20. Person—

- (a) sy'n blentyn i weithiwr Twrcaidd ("T"), pan oedd T yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig yn union cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu,
- (b) a oedd, yn union cyn diwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu—
 - (i) yn blentyn i T, a
 - (ii) yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig,
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs, a
- (d) sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y diriogaeth sy'n ffurfio'r Deyrnas Unedig, Gibraltar, yr AEE, y Swistir a Thwrci drwy gydol y cyfnod o dair blynedd cyn diwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

Diogelwch dros dro

21. Person a oedd, ar y dyddiad y daeth ei gais am lwfans cynhaliath addysg i law Gweinidogion Cymru, wedi cael diogelwch dros dro, ac sydd wedi bod yn preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig drwy gydol yr amser er pan roddwyd y diogelwch dros dro i'r person hwnnw am y tro cyntaf.

Gwladolion Wcreinaidd a ddiogelir

22.—(1) Person—

- (a) sy'n wladolyn Wcreinaidd a ddiogelir,
- (b) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ac nad yw wedi peidio â phreswyllo felly ers dod yn wladolyn Wcreinaidd a ddiogelir, ac
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

(2) Person—

- (a) sy'n briod neu'n bartner sifil i wladolyn Wcreinaidd a ddiogelir,
- (b) a oedd, ar ddyddiad y cais i gael caniatâd i ddod i mewn neu i aros, yn briod neu'n bartner sifil i'r person hwnnw,
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ac nad yw wedi peidio â phreswyllo felly er pan roddwyd caniatâd iddo i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi, a

- (d) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

(3) Person—

- (a) sydd—
 - (i) yn blentyn i wladolyn Wcreinaidd a ddiogelir, neu
 - (ii) yn blentyn i briod neu bartner sifil gwladolyn Wcreinaidd a ddiogelir,
- (b) a oedd, ar ddyddiad y cais i gael caniatâd i ddod i mewn neu i aros—
 - (i) o dan 18 oed, a
 - (ii) yn blentyn i wladolyn Wcreinaidd a ddiogelir neu, yn ôl y digwydd, yn blentyn i berson a oedd yn briod neu'n bartner sifil i wladolyn Wcreinaidd a ddiogelir,
- (c) sy'n preswyllo fel arfer yn y Deyrnas Unedig a'r Ynysoedd ac nad yw wedi peidio â phreswyllo felly er pan roddwyd caniatâd iddo i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi, a
- (d) sy'n preswyllo fel arfer yng Nghymru ar ddiwrnod cyntaf blwyddyn academiaidd gyntaf y cwrs.

(4) Yn y paragraff hwn—

- (a) ystyr “gwladolyn Wcreinaidd a ddiogelir” yw person a chanddo ganiatâd cyfredol i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi a roddwyd—
 - (i) o dan unrhyw un neu ragor o'r darpariaethau a ganlyn o Atodiad Cynllun Wcráin i'r rheolau mewnfudo—
 - (aa) paragraff UKR 9.1(1) (y Cynllun Teuluoedd o Wcráin);
 - (bb) paragraff UKR 19.1(2) (y Cynllun Noddi Cartrefi i Wcráin);
 - (cc) paragraff UKR 27.1(3) (y Cynllun Estyn Cyfnod Gwladolion o Wcráin);

-
- (1) Dilëwyd paragraff UKR 9.1 gan y Datganiad o Newidiadau i'r Rheolau Mewnfudo a osodwyd gerbron Senedd y DU ar 19 Chwefror 2024 (HC 556). Gellir dod o hyd i gopi electronig o HC 556 ar <https://www.gov.uk/government/publications/statement-of-changes-to-the-immigration-rules-hc-556-19-february-2024>.
 - (2) Mae'r Cynllun Noddi Cartrefi i Wcráin wedi ei nodi o dan baragraffau UKR 11.1 i UKR 20.2 o Atodiad Cynllun Wcráin i'r rheolau mewnfudo (<https://www.gov.uk/guidance/immigration-rules/immigration-rules-appendix-ukraine-scheme>). Mae canllawiau'r Swyddfa Gartref mewn perthynas â'r cynllun hwn ar gael yma: <https://www.gov.uk/guidance/apply-for-a-visa-under-the-ukraine-sponsorship-scheme>.
 - (3) Dilëwyd paragraff 27.1 gan y Datganiad o Newidiadau i'r Rheolau Mewnfudo a osodwyd gerbron Senedd y DU ar 26 Tachwedd 2024 (HC 334). Gellir dod o hyd i gopi electronig o HC 334 ar <https://www.gov.uk/government/publications/statement-of-changes-to-the-immigration-rules-hc-334-26-november-2024>.

- (dd) paragraff UKR 36.1(1) (Cynllun Estyn Caniatâd Wcráin), neu
- (ii) y tu allan i'r rheolau mewnfudo—
 - (aa) pan oedd y person yn preswyllo yn Wcráin yn union cyn 1 Ionawr 2022, a
 - (bb) pan adawodd y person Wcráin mewn cysylltiad â'r ymosodiad gan Rwsia a ddigwyddodd ar 24 Chwefror 2022;
- (b) ystyr “dyddiad y cais i gael caniatâd i ddod i mewn neu i aros” yw'r dyddiad y gwnaeth person gais am ganiatâd i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi a arweiniodd at y person hwnnw yn dod yn berson y rhoddwyd caniatâd iddo i ddod i mewn neu i aros fel gwladolyn Wcreinaidd a ddiogelir.

(1) Agorodd Cynllun Estyn Caniatâd Wcráin ar 4 Chwefror 2025 ac mae wedi ei nodi o dan baragraffau UKR 29.1 i UKR 38.1 o Atodiad Cynllun Wcráin i'r rheolau mewnfudo (<https://www.gov.uk/guidance/immigration-rules/immigration-rules-appendix-ukraine-scheme>). Mae canllawiau'r Swyddfa Gartref mewn perthynas â'r cynllun hwn ar gael yma: <https://www.gov.uk/government/publications/ukraine-permission-extension-scheme-information>.